

31 ta' Mejju, 1995

Imhalef:-

Onor. Joseph Said Pullicino B.A.(Hons.), LL.D.

Avukat Dottor Giannino Caruana Demajo *noe et*

versus

Maurice Spiteri *noe*

Danni - Kundanna Hlas ta' - Ġurisdizzjoni - Preskrizzjoni

Is-soċjeta' attriċi aġixxiet għall-kundanna ta' responsabbilita' għal danni konsegwenti għal nuqqasijiet f'kunsenja ta' merkanzija lill-assikurat tagħha. Inghata eċċezzjoni preliminari ta' nuqqas ta' ġurisdizzjoni tal-Qrati Maltin.

Il-Qorti segwiet il-ġurisprudenza kostanti fejn il-Qrati tagħna iddikjaraw li kellhom ġurisdizzjoni f'każi analogi biex jovvjaw għall-preġudizzju gravi li altrimenti jista' jirrikorri r-riċevitur fis-sens li jkun għalih impossibbli li jippersegwixxi l-kawża quddiem il-Qorti magħzula mill-konvenut. Anke peress li minhabba ċ-ċirkostanzi jkun aktar sewwa li l-kawża ssir f'dan il-foro meta dan ikun il-post fejn l-ahjar jistgħu isiru l-provi u b'anqas spejjeż. Dan sakemm jiġi aċċertat li ma jkunx hemm preġudizzju da parti tal-bastiment u tal-proprjetarju tiegħu.

Il-Qorti għalhekk ċaħdet l-eċċezzjoni tan-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tagħha.

Il-Qorti:-

Rat l-att taċ-ċitazzjoni li bih l-attur *nomine* ippremetta:

“Illi s-soċjeta' Charles Degiorgio Limited importat ġewwa Malta konsenja ta' *toilet preparations* u għall-ġarr ta' din il-merkanzija giet inkarigata s-soċjeta' konvenuta Moonbridge Shippers Limited, liema merkanzija giet ikkonsenjata lill-istess importatur fit-18 ta' Ġunju, 1993;

Illi din il-merkanzija giet ikkonsenjata lill-assikurat ta' l-attur bin-nuqqasijiet u danni elenkati fl-anness dokument “A”;

Illi *ai termini* tal-polza ta' assikurazzjoni bejn l-attur *nomine* u l-assikurat tiegħu l-istess attur indennizza lill-assikurat tan-nuqqasijiet u danni li ġew lilu kkawżati u ammontanti għal seba' mija u disgħin lira (Lm790) u ġie ssurrogat fid-drittijiet tiegħu kif jidher mill-anness dokument "B";

Illi għal dawn id-danni jew nuqqasijiet huma responsabbli l-konvenut *nomine* billi naqas li jadempixxi u josserva l-obbligi tiegħu fil-ġarr tal-merkanzija taht polza ta' kariku u/jew fil-qadi tad-dmirijiet tiegħu skond il-liġi u/jew nuqqas ta' kura u negligenza meta l-merkanzija kienet fil-kustodja, pussess u kontroll tiegħu;

Talab li din il-Qorti:

Tiddikjara u tiddeċidi li huwa responsabbli għall-ħsara u nuqqas ikkawżat fil-merkanzija ta' l-attur *nomine* konsistenti f'*toilet preparations* meta din kienet fil-kontrolli effettiv tiegħu u li konsegwentment huwa responsabbli għad-danni sofferti mill-attur *nomine*;

Tikkundanna lill-konvenut *nomine* sabiex iħallas lill-attur is-somma ta' seba' mija u disgħin lira (Lm790) liema ammont jirrappreżenta d-danni mħallsin lill-assikurat tiegħu skond kif intqal fuq u għar-raġunijiet premissi;

Bl-ispejjeż u bl-imghax legali skond il-liġi kontra l-konvenut *nomine*;

Rat id-dikjarazzjoni ġuramentata u l-lista tax-xhieda ta' l-attur *nomine*;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti *nomine* li biha eċċepew:

“Preliminarjament in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni peress li skond il-klawsola 31 ta' l-*Standard Trading Conditions* tal-British International Freight Association (BIFA) applikabbli għall-ġarr ta' merkanzija in kwistjoni, il-Qrati Ingliżi għandhom ġurisdizzjoni esklussiva u inoltre fi kwalunkwe każ skond l-istess *Standard Trading Conditions* tal-BIFA, il-kwistjoni meritu ta' din il-kawża hija rregolata mil-liġi Ingliża;

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost l-konvenuti *nomine* ma għandhom l-ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjeta` attriċi peress li fl-okkju taċ-ċitazzjoni ma jirriżultax illi l-attur *nomine* ġie ssurrogat fid-drittijiet ta' l-allegat assikurat tiegħu u għalhekk l-istess konvenuti *nomine* għandhom jiġu lliberati mill-osservanza tal-ġudizzju;

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost l-azzjoni attriċi hija preskritta a bażi tal-klawsola 30 (b) tal-fuq imsemmija *Standard Trading Conditions* tal-British International Freight Association (BIFA);

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost l-azzjoni attriċi hija anke preskritta skond l-artikolu 544 (e) tal-Kodiċi tal-Kummerċ (Kap. 13);

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost l-attur *nomine* naqas li jippreżenta l-*claim* tiegħu lill-konvenuti *nomine* skond il-klawsola 30 (a) tal-fuq imsemmija *Standard Trading International Conditions* tal-British International Freight

Association (BIFA) u għalhekk skond l-istess klawsole 30 (A) l-attur huwa prekluz mill-jipprezenta dan il-*claim* issa;

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż kontra l-attur *nomine* stante li l-konvenuti *nomine* mhumiex responsabbli għall-allegati danni jew nuqqasijiet;

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost fi kwalunkwe każ l-ammont pretiż mill-attur *nomine* huwa esagerat;

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri”;

Rat id-dikjarazzjoni ġuramentata u l-lista tax-xhieda tal-konvenuti *nomine*;

Rat l-atti kollha tal-kawża u d-dokumenti esebiti;

Rat il-verbal tat-30 ta' Marzu, 1995 li bih il-Qorti halliet il-kawża għas-sentenza għal-lum fuq l-ewwel eċċezzjoni dwar in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-kontendenti;

Ikkunsidrat:

Trid tiġi qabel xejn deċiża l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti *nomine* dwar in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni ta' dawn il-Qrati;

F'din il-kawża d-ditta assiguratrici attriċi qed taġixxi biex tiġi rimborsata mis-soċjeta' konvenuta li għet inkarigata bil-ġarr ta'

merkanzija - konsenja ta' *toilettries* - għal nuqqasijiet u hsarat riskontrati meta din inhattet Malta. Meta l-merkanzija għet ikkonsenjata lill-assikurat tad-ditta attriċi u għew ivverifikati dawn id-danni, id-ditta attriċi kellha tindennizza lill-assikurat tagħha l-valur tagħhom, kif obligata tagħmel bil-polza ta' assikurazzjoni;

Hu ppruvat illi l-polza tal-karigu li kopja tagħha għet esebita kienet tinkludi *exclusive jurisdiction clause* redatta f'dawn it-termini:

“Jurisdiction and Law

31. These Conditions and any act or contract to which they may apply shall be governed by English Law and any dispute arising out of any act or contract to which these Conditions apply shall be subject to the exclusive jurisdiction of the English Courts”;

Din il-klawsola pprovokat l-eċċezzjoni tan-nuqqas ta' ġurisdizzjoni billi hu sottomess illi l-kwistjoni meritu tal-kawża huwa rregolat mil-liġi Ingliża u soġġett għall-ġurisdizzjoni esklussiva tal-Qrati Ingliżi;

Din il-materja għet trattata *in extremo* minn diversi ġudikati u din il-Qorti ttendi biex issegwi l-insenjament tas-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell ts-26 ta' Novembru, 1991 fl-ismijiet **Reginald Micallef et nomine vs Chev. Silvio Mifsud et nomine**. Din is-sentenza għaddiet in rassenja l-ġurisprudenza tal-Qrati nostrani u anke l-awturi awtorevoli barranin u tippuntwalizza sa fejn dawn il-Qrati rinfaċċjati bi klawsola li espressament bi ftehim bejn il-kontendenti teskludi l-ġurisdizzjoni tagħhom in kwantu teradika l-ġurisdizzjoni ta' Qorti estera, għandhom f'ċerti

determinati ċirkostanzi, jassumu tali ġurisdizzjoni. Mhux il-każ li jiġu hawn riprodotti l-konsiderazzjonijiet tal-Qorti ta' l-Appell f'dik is-sentenza. Biżżejjed jiġi riprodott il-bran segwenti mill-kawża **Bonello vs Mifsud** (Vol. XXX - III - 373) iċċitat fiha:

“Din il-kawża ukoll kienet tirrigwarda nuqqas ta' merkanzija skarikata u għar-rigward tal-kwistjoni *de quo* aġitur intqal:

“Illi pattijiet simili ġew ikkunsidrati validi mhux biss mill-Qrati tagħna, imma wkoll mill-Qrati Taljani u Franciżi. Pero' meta jkun hemm bżonn ta' konstatazzjoni ta' mankanza ta' merkanzija jew ta' defiċjenza fil-piż u każi simili nonostante l-klawsola fuq indikata” (simili hafna jekk mhux addirittura eku ta' dik tal-kawża prezenti) “il-Qrati tagħna huma kompetenti għal dawn il-fini peress li dawn huma fatti li jistgħu jaċċertaw ruhhom meta ssir l-iskarikazzjoni”;

Hi allura ġurisprudenza kostanti illi l-Qrati tagħna ddikjaraw li kellhom ġurisdizzjoni f'każi analogi biex jovvjaw għall-preġudizzju gravi li altrimenti jista' jinkorri r-riċevitur fis-sens li jkun għalih impossibbli li jippersegwixxi l-kawża quddiem il-Qorti magħżula mill-konvenut. Anke peress li minhabba ċ-ċirkostanzi jkun aktar sewwa li l-kawża issir f'dan il-foro meta dan ikun il-post fejn l-aħjar li jistgħu jsiru l-provi u b'anqas spejjeż. Dan sakemm jiġi aċċertat li ma jkunx hemm preġudizzju da parti tal-bastiment u tal-proprjetarju tiegħu. Infatti dan l-aċċertament tal-provi - li altrimenti jistgħu ukoll jintilfu jew ikunu inkwinati - u anke ir-responsabbilita' għat-telf jew dannu jkun finalment fl-interess tal-partijiet kollha in kawża. Hu motat illi f'ċirkostanzi simili, l-Qrati tagħna bhala regola ma jgħaddux għall-kundanna tal-konvenut għall-ħlas;

Għal dawn il-motivi u fil-parametri fuq traċċjati l-Qorti tiċhad l-eċċezzjoni tan-nuqqas ta' ġurisdizzjoni - bl-ispejjeż kontra l-konvenuti;

Il-kawża tibqa' differita għas-sottomissjonijiet dwar it-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti *nomine*.

